

Posudek školitele

Bakalářská práce Lucase Stolleho si vytkla za cíl zpracovat problematiku darů v severské středověké kultuře. Autor bakalářské práce před sebe postavil velmi nesnadný úkol: studovat otázky, jimž je v moderní odborné literatuře věnována jen okrajová pozornost. Ve svém uvažování vyšel z dnes již klasického konceptu Marcela Mause v knize *Esej o daru*. Svá teoretická východiska ale Stolle zároveň obohatil i o přístupy Arona J. Gureviče a Williama I. Millera, kteří se Mausův koncept pokusili aplikovat na severskou, resp. islandskou kulturu.

Lucas Stolle se v práci snaží prokázat, že dary byly integrální součástí islandského sociálního systému, ba dokonce, že tvořily jednu z nejdůležitějších složek fungování tehdejší severské společnosti. Pro svoji analýzu si zvolil relativně široké pojetí daru. Za dary považuje nejen předměty, ale i živé bytosti (děti a ženy). K nim přiřadil rovněž hostiny, a to pojímané jako dar, tak i jako sociální prostor, v němž byly dary poskytovány. Pod vlivem Millera však pracoval i s konceptem negativního daru. Tím svoji práci nejen rozšířil, ale zároveň si ji i interpretačně zkomplikoval. To ale Stollemu slouží ke cti.

Funkce daru v islandské společnosti, tak jak ji zachycuje Starší Edda a ságy o Island'anech, byla sociální. Za udělováním daru stála snaha podřídit si obdarovaného. Zároveň však ten, který daroval, usiloval o to, aby došlo k zhodnocení jeho vlastní cti, a tedy i jeho sociálního a mocenského postavení v dané společnosti. Poskytování daru se přitom odehrávalo v triádě: dávat – přijímat – oplácet. Této triádě, jejíž přítomnost se podařilo Stollemu vysledovat na několika desítkách příkladů, se vymykaly negativní dary v podobě zabítí, nepřátelských činů apod. V nich samozřejmě nemělo místo přijímání, nýbrž pouze oplácení. K takovýmto negativním darům patřila i krevní msta, jež byla velmi specifickým způsobem řešení konfliktů nejen v islandské, ale i v germánské společnosti a jež v určité podobě přežila i christianizaci.

Autor bakalářské práce se na rozsáhlém materiálu, který studoval, pokusil zodpovědět čtyři základní otázky: Jaká byla podoba darů ve společnosti, proč byly dary poskytovány, zda a proč byly přijímány a zda a proč byly opláceny? V analytické části postupoval systematicky podle jednotlivých kategorií darů a detailně a pečlivě popsal podobu dávání, přijímání a oplácení u konkrétních darů. Při interpretování darů jako celku pak dospěl k závěru, že dary, tak jak jsou zachyceny ve zkoumaných ságách, byly darovány za účelem získání podpory. Darování tedy v sobě mělo zakomponováno nutný důsledek – vznik závislosti, nutnost oplácet, pomáhat v boji, na sněmu, popřípadě jiným způsobem. Případů, kde nebylo obdarování opláceno, se v analyzovaných

ságách vyskytuje jen velmi málo, což podle Stolleho odráží význam sociální role daru.

Autorova snaha zachytit, zda se dary určitým způsobem odrážejí i v jiných pramenech skandinávského původu, především v právních textech, tedy v severských zákonících, se ukázala jako lichá. V interpretaci autor sice nechal tuto skutečnost stranou. Jednoznačně z ní ale plyne, že právní kultura měla na Islandu jinou podobu než utváření sociálních vazeb mezi darovaným a obdarovávaným prostřednictvím daru. Oplácení nebylo vyžadováno, a tudíž nemělo místo v právních textech či v soudních výrocích. I přesto ale tvořilo jednu z hlavních kategorií islandského společenského systému.

Celkově je bakalářská práce zpracována velmi pečlivě, promyšleně, se znalostí odborné literatury. Proto doporučuji její obhajobu a navrhuji ji klasifikovat stupněm jedna.

v Lysé nad Labem 2. června 2019

doc. Martin Nodl, Ph.D.